NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1695 — MỖI SỐ 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 10 NOVEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 548

Ba báo								
	6 tháng đầu	6 tháng cuối	Cả năm	Ba tháng đầu	Ba tháng giữa	Ba tháng cuối	Sáu tháng	Một tháng
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	6$60	9$00	
Các tàng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	9.00	»	
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50		
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25		
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large

1re page	Une seule insertion. . . . 0$50 la ligne
	Par contrat annuel
	Par centimètre et par insertion. . . . . 0$12 la ligne
	Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales. 1$50 la ligne

On traite à forfait pour les contrats importants

Ngày kỷ-niệm cuộc đình-chiến

Ngày mai, 11 Novembre, lại đến ngày kỷ niệm cuộc đình chiến Âu-châu đây. Tính năm thì từ ngày đó đến thời cuộc đánh nhau tới nay vừa đúng bốn năm, mà theo như Nghị-viện Đại pháp chuẩn y lấy ngày 11 Novembre làm ngày kỷ - niệm cuộc chiến thắng thì lần kỷ-niệm này là lần thứ hai vậy.

Ai cũng còn nhớ giữa ngày 8 Novembre 1918, các đại biểu Đức kéo nhau đến đại - doanh quan Thống-chế *Foch*, khẩn cầu xin cho thôi cuộc đánh nhau. Nhưng quan Thống-chế nhất định không nghe. Các đại-biểu Đức cứ nằn-nì kêu nài mãi thì Đồng-minh liệt-quốc bèn ủy-quyền cho quan Thống-chế *Foch* chủ trương việc ấy mà liệu định xem có nên y lời cầu khẩn của các đại-biểu Đức hay không. Quan Thống-chế mới gửi các điều khoản yêu cầu của Đồng minh cho Đức, hạ lệnh cho Đức phải trù tính trong hạn 72 giờ, có tuân y như các khoản yêu cầu của Đồng-minh thì mới thuận cho đình chiến.

Kể đến ngày 9 Novembre 1918, vua Ly-hiêm nước Đức phải thoái vị, Đông-cung Hoàng tử Đức không được nối ngôi, mà suốt trong nước Đức bè nọ đảng kia nổi lên như ong dậy, đâu đó đều có cái phong-trào nội loạn tứ tung, tình thế quẫn-bách thật đến cùng-độ cực điểm. nước Đức đành phải tuân theo hết thảy mọi khoản yêu cầu của Đồng minh và xin ký giảng đình chiến giữa ngày 11 Novembre 1918.

Ấy từ đó mà cái trận mưa sầu gió thảm đằng đẳng trong bốn năm năm trời mới tạnh, cuộc đánh nhau thảy chứt thành núi, máu chảy thành sông mới tan; nước Tắc mới được tự chủ, các nước bị quyền đè-nén ức hiếp của Đức, Áo mới được giải thoát vòng lao lung, mà thế-giới mới này ra cái kỷ-nguyên mới ngày nay vậy.

Than ôi! Văn-minh xuýt bị dày vò mà lại khôi phục lại được, Công-lý xuýt bị đạp đổ mà lại nâng-đỡ lên được. Nhân loại xuýt bị vùi dập mà lại vùng vẫy dậy được. Thế thì cái ngày 11 Novembre nay chính là ngày lễ *Phục-sinh* của Văn-minh, Công-lý và Nhân-đạo, chính là ngày lễ *Sinh nhật* sự Hòa-bình, Hạnh-phúc của hoàn-cầu; các nước bình tải tưởng mạnh từ đó mà bớt những mối tranh dành, các nước sức hèn phận kém cũng từ đó mà đỡ những nỗi khổ thông, há chẳng phải là một ngày vui mừng đáng nên kỷ niệm của tất cả thế-giới đó dư?

Từ ngày đình chiến đến giờ, các nước văn-minh trong thế-giới vẫn ra công cổ sức cùng nhau bảo tồn lấy cuộc hòa-bình chung; nào khởi xướng ra cái chủ-nghĩa cho các tiểu-dân nhược-quốc được tự liệu định lấy cái số-phận mình; nào xướng lập cuộc Vạn-quốc-hội-nghị Hoa thịnh-đốn mà cái vấn-đề quan-trọng nhất đem ra giải-quyết là vấn-đề tài giảm quân ngạch, chế-hạn binh thuyền; cũng đều là cốt để tái-bồi lấy cái hạnh-phúc của loài người mà ngăn ngừa mọi nỗi hiểm khích chiến-tranh vậy. Các công-cuộc ấy cũng đều do tự ngày đình chiến mà phát đoan ra.

Về phần nước ta đối với cái ngày kỷ-niệm đình chiến này, lại có một cái quan-cảm rất đặc biệt nữa. Nước ta vốn là nước nhờ quyền bảo-hộ của Đại-pháp, cái lý thế là ta phải đồng phần cam khổ với người Đại-pháp, chứ không được dè tiếc mảy may nào. Trong khi dương cuộc chiến-tranh, ta thật đã hết cái nghĩa-vụ đối với Thượng-cuộc trong cơn bị nạn, những mong cái chủ-nghĩa di-truyền của Đại-pháp là chủ-nghĩa Tự do, Bình-đẳng, Đồng-bào mà xướng-minh được, thì cái số-mệnh hèn mọn của ta may ra cũng có phần nhờ. Cho nên mấy lần công-thải, ta đã kiệt tài mà giúp, mấy lần mộ binh, ta đã tận tâm mà đi; tài sản Việt-Nam đã hộ bản cùng tài sản Đại pháp; huyết-hãn Việt-Nam đã hòa cùng huyết-hãn Đại-pháp, để mà bênh vực lấy cái chủ-nghĩa rất thiêng liêng, rất quí báu kia cho ký được. Từ ngày 11 Novembre 1918 trở đi là ngày đình chiến, tức là ngày toàn thắng của Đại pháp, tức là ngày cái chủ nghĩa di-truyền sửa Đại pháp là Tự-do, Bình-đẳng, Đồng-bào đã đắt được cái chủ-nghĩa thượng võ tân bạo giả man của Đức mà ngự nhiên chiếu rọi khắp hoàn cầu, người Đại-pháp trong khi mừng thắng lợi quốc-cô-hàng, sơn hà vô dạng, thật từng vẫn đoái tưởng đến cái công lao của ta trong buổi chiến-tranh mà nhất tâm theo cái chủ nghĩa di truyền kia để khai hóa cho ta vậy. Ta cứ xem vừa mới rồi đây, đức Khải-định ngự giá Âu du thì dân Đại-pháp rất lấy làm hoan-nghênh, mà đức Giám-quốc Đại-pháp cũng tỏ lời ghi ân nhớ nghĩa của dân Việt nữa thì đủ biết. Vậy sau này nước ta mà nhờ ơn được nước Đại pháp lấy bụng thù lao cỏ dìu dắt ta lên con đường tiến-bộ, thì cái ngày 11 Novembre này, vừa là ngày kỷ-niệm cuộc hòa-bình chung của thế giới, mà chính cũng lại vừa là ngày kỷ niệm cái hạnh - phúc tiến hóa riêng của nước ta vậy. Ta hễ chẳng nên nhớ đến ngày kỷ-niệm ấy mà mừng, nhắc đến ngày kỷ-niệm ấy mà mong dư?

Nay nhân lại tới ngày kỷ-niệm, giữa lúc tiếng đại-bác đương nổ báo tin mừng, chuông Nhà-thờ đương kêu ánh-ỏi, ta xin nhiệt-thành hòa lộn cái tiếng bé-nhỏ của ta vào đây mà tung hô cho cuộc hòa-bình của thế giới được vĩnh viễn, cái chủ-nghĩa di-truyền của người Đại-pháp được vạn thọ vô cương!

T. B.

Nhân dịp ngày kỷ-niệm Đình-chiến, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1696 đến ngày thứ hai 13 Novembre 1922 mới ăn-hành.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 6 Novembre 1922

Việc Constantinople

Tin Constantinople. — Ở Stamboul, có xảy ra việc loạn, nhiều người bị hại.

Việc nước Ý

Đảng bảo-thủ trật-tự và đảng Quốc-gia xung đột nhau ở Ginoza. Có bảy người bị hại và nhiều người bị thương.

Paris, ngày 8 Novembre 1922

Việc thủy-thủ đình công ở Marseille

Bọn thủy-thủ đình công ở Marseille đã đầu phiếu ưng bãi cuộc đình-công.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux. ngày 9 Novembre 1922

Quan Léon Bourgeois ngã xe ô-tô

Vì hai cái ô-tô đụng nhau ở Montparnasse, M. Léon Bourgeois, nghị-trưởng Nguyên lão nghị-viện bị xây xát, nhưng nhẹ mà thôi.

Lễ kỷ-niệm ông Pasteur

Ngày 25 Décembre này tại hội hàm Y-học sẽ làm lễ kỷ-niệm bách chu niên ông Pasteur. Ngày hôm ấy sẽ tuyên đọc các bản tờ trình nói về công việc khuếch trương các công cuộc của ông Pasteur đã để xướng lên trong các môn thuộc về Y-học. M. Delezenes sẽ đọc bản tờ trình về môn sinh-mệnh-học, M. Vidal sẽ đọc bản tờ trình về Y-học; M. Delbet sẽ đọc bản tờ-trình về môn giải phẫu học, M. Wallich sẽ đọc bản tờ trình về hộ sản-học; M. Barlis sẽ đọc bản tờ trình về Thú-y học; Calmette thì sẽ đọc bản tờ-trình về Vệ-sinh học.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu

Chánh-phủ nước Anh có bàn nên hoãn cuộc Hội-nghị Lausane đến ngày 27 Novembre, nhưng chánh-phủ Paris bàn rằng nếu hội nghị được sớm thì hơn. Chánh-phủ nước Ý cũng biểu đồng-tình với chánh phủ Đại-pháp.

Việc nước Ý

Các báo quán nói rằng M. Mussolini có ý đi thăm các kinh đô của các nước Đồng-minh để bàn với các chánh-phủ Ý về việc đồng lao cộng-tác trong các vấn-đề quan hệ về chánh sách ngoại-vụ.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Có tin đích xác rằng chánh-phủ nước Thổ đã đến khám sở bưu-chính nước Ý ở Constantinople, bãi tòa án có quan tòa hai nước, đặt một hội-đồng vệ-sinh nước Thổ thế vào hội đồng kiểm duyệt vệ-sinh, đem lệ thu thuế thương chánh thêm lên 3 %. Ở Anatolie thì hành tại Constantinople và bãi không dùng những nhân-công Âu-châu. Báo *Temps* nói rằng Hồi-hồi giáo-hoàng hiện nay trú ở trong một chiến thuyền nước Anh tại Bosphore.

Việc nước Hoa-kỳ

Xem trong cuộc bầu-cử ở nước Hoa-kỳ thì trong 11 nước, đảng Dân-chủ được đắc thắng rực rỡ. Đảng ấy chiếm được thêm 28 vị tại thử-dân nghị viện và một vị tại nguyên lão nghị-viện.

Ông nghị-viện về đảng dân chủ Smith trúng cử Toàn-quyền nước New York.

Việc nước Irlande.

Ngày hôm thứ ba ở Carrigoline gần Macroon, lính nhà nước và lính ngoại ngạch hai bên đánh nhau, thì lính ngoại ngạch thua chạy trốn.

Thị-giá quốc-trái n 4 %, 58.05. — 4 % 1915 — 60,80 — 5 %. 1915,1916 74.50. — 5 %. 1920 85.25. — 6 %. 1920 89 97.

Cái nạn xe-cộ !

Ta thường nghe thấy các nhà chán đời nói : « . . . Khoa-học càng phát-đạt thì cái lợi-khí giết người càng nhiều. . . . ». Cái chủ-nghĩa chán đời thì ta không công-nhận rồi, song đối với câu đó mà sinh ra có tấm lòng thương nhân-loại !

Thật thế ! « . . . . Khoa-học càng phát đạt thì cái lợi-khí giết người càng nhiều. . . . » Cái lợi-khí đó là gì ? Súng lục, súng dài : tạc đạn, lựu đạn ; khai-hoa, trái phá ; liềm đinh, ngư-lôi. . . Đó là những cái lợi-khí chính-thức giết người ở đây không kể. Đến những cái làm lợi cho người mà cũng giết người một cách vật-chất : như bàn máy như giầy điện, mà nhất là như cái nạn xe cộ ở ta ngày nay. Cái số người mình chết vì điện, như người chẹt xe-bò, như người chẹt xe ô-tô, ngoài ra lại còn xe nọ đụng xe kia, cũng đều xảy ra sự chết cho đồng-bào cả. Ta còn nhớ có một vài khi cũng một nhà ga mà đến ba người chẹt xe-bò, cùng một quãng đường, mà đến bốn người chẹm xe mô-tô, còn thì người một người hai là thường thấy lắm. Những kẻ bị chẹm bị chẹt đó, chẳng dứt mình cũng dập óc, chẳng gãy chân cũng quẹ tay, chẳng là chẳng chết tươi cũng thương tàn dở dại tật. Ôi ! cái nạn xe cộ ở ta kịch-liệt biết là chừng nào ! Mạng người rẻ rượi, mấy người rất qui, một chiếc tàu bể cần MỸ, bắt được điện của chiếc tàu xa gọi trở lại, nhờ ông thầy thuốc trong tàu ấy đề chữa cho một người ở tàu sau đương ốm nặng mà không sẵn thuốc thang. Ông chủ tàu liền cho bể lái trở về, tới lại mấy trăm bải-lý ra xôi đề cứu lấy sinh mệnh một người trong thế-giới, người văn-minh qui người như thế, đã biết tấm lòng nhân-đạo của người ta. Thế mà những kẻ bị hại về xe cộ ở ta có phải một người đâu, lẽ nào ta lại ngồi nhìn, giả câm không nói ! chẳng hóa ta chịn kém người cái lương-tâm đối với chúng-loại hay sao ?

Suy ra cái nạn ấy có mấy nguyên-nhân như sau này, ta cần kể rõ :

1- Một là vì hàng dốm đời. — Ta thoạt nghe đến những cái thủ-đoạn khoe tài vượt xe nhẩy ngựa, ta cứ tưởng là cái tuồ-đoạn hèn mạt của lũ ăn cắp ! chớ không ngờ đó lại là cái tài mẫu-tiệp của những cậu thiếu-niên Annam !

Các cậu thiếu - niên, khí - huyết phương-cường, cái lỗi khoa-trương không mấy người khỏi, cho nên ở nhà mẹ cho đồng bạc, vào trường thầy bắt phạt quỳ. đến là cái tài liệu khoa-trương có thú. Song đến như nhẩy xe vượt ngựa mà cũng khoa-trương cũng phụ-họa là thánh, là thần, là cứ, là võ, thì trường nó qua ư võ giác-đọc, mà sẽ lưu ra cái gió ấn cắp, cũng cái vẹ mất mạng, chớ không phải là cái tài mà ta mong ở bọn thanh-niên, lấy cái tài võ dụng, đem cái bụng khinh thường, mà chơi một cách vô-ích vào những nơi bất-trắc, hạng ấy chết là đáng, ta ghét mà ta thương !

2- Hai là xe đi trái phép. — Xe điện, xe hỏa đi có đường riêng, chạy có giờ đứng, không bao giờ lại tự trái phép mà xảy ra cái nạn kia, tuy-thời khi trượt bánh trái ghi, song cũng không phải là thường xảy. Những cái xe đi trái phép là vào số xe đi không có đường riêng, không có giờ định, những kẻ đánh xe cầm máy, trong khi bất-ý lơi sơ suất là gây nên cái vạ chết người. Kia những cái xe tay xô nhau chạy hàng sáu hàng năm, những cái xe ô-tô vào chỗ đông người cũng phóng đi nhanh tăn tắt, cũng những cái xe cải xe cứu, ở Hà thành ta nhgênh ngang ngất nghều, ấy đều là những cái nguyên-nhân xe dụng xe, xe nghiến người !

3- Ba là tự lấy không giữ phép đi đường. — Những người không giữ phép đi đường, không toàn là những người không biết phép đi đường như dân nhà-quê không biết đường đi phải tránh bên phải mà thôi đâu ! Người nhà-quê tuy không biết tránh bên phải, song đi vẫn thường lánh phía mé đường, chớ những kẻ thấy xe đến thì tại ngang, thấy tàu gần thì lừng thừng, cũng những kẻ hàng năm hàng bảy, ôm vai khéo-cổ nghênh ngang chật đường, đó mới chính là những miếng thịt ở dưới đoanh tàu bánh xe ? Những kẻ ấy tuy biết phép đi đường cũng không muốn giữ. Tổng chi là những lũ không giàu tư-đức cả, cho nên cứ trái kỷ-luật mà chết toi là thường, những hạng ấy ta nên buồn mà nên giận.

Ngoài những nguyên-nhân ấy ra, thì những kẻ ngờ-nghệch ngu ai, ngồ trên đường tàu, chơi nơi giữa lối, cũng lắm khi chết, song tưởng số ấy là số ít hơn.

Cái nạn xe cộ, ta trông phải thương tâm thảm mục, ta nghĩ phải đau lòng xót ruột, mà ta nói cũng phải ngàng bớt nghẹn lời ! Vậy chỉ mong rằng dân ta may mà được có trí-thức phổ-thông, đức-dục rèn tập, ngờ-nghệch bớt, rồm rích chừa, lương-tâm đối với mình phải biết qui cái thân, đối với đồng-bào phải biết trọng cái mạng. Thế thì cái nạn ấy mới mong bớt dần. Bằng không ! thì cái nạn ấy còn lưu hành ở xã-hội ta một cách kịch-liệt hơn nữa !

B. M.

VĂN UYỂN

Đời là gì ?

Đời là một bức tranh tuyệt bút của Tạo-hóa. Tạo-hóa đã vì nhân-loại mà đào tạo ra đời, vậy thì đời không phải là một chỗ chiến-trường, mà cũng lại không phải là một nơi sa mạc.

Thế thì đời là gì ??

Có người nói đời là một vườn cảnh, thế thì người ở đời ai ai cũng là khách ở trong cảnh, thì đã ai ai cũng phải nên mở mang cho cảnh rộng, tưới bón cho cảnh tươi, mà cũng phải ngăn rào cho cảnh qui khiến cảnh ngày một thêm đẹp thêm xinh thêm bền thêm lạ, thì trong lên khỏi thẹn với người trước, tên người sau ! Ấy là cái kiếp làm người đã bước chân vào công viên thì phải thế. . . !

Nhưng đáng thương thay ! sao có lắm kẻ vô tình lắm nhỉ ?

Nhân có thơ rằng:

Nghĩ sự đời thêm chán sự đời.
Thay đen đổi trắng để như chơi !
Vì tiền người thế quanh co mãi !
Tai mắt như ai để chuyện cười, . .

Nguyễn phi-Vân

Bảo-tồn Khổng-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ IX

Nói về chính-trị

(Tiếp theo)

296. Tử-Hạ vì Cử-phủ tể, vấn chính. Tử viết : Vô dục tốc ; vô kiến tiểu-lợi : dục tốc tắc bất đạt : kiến tiểu-lợi tắc đại sự bất thành.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 11)

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Hạ làm quan tể ấp Cử-phủ, hỏi đạo làm chính thế nào ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Đừng muốn chóng nên ; đừng ham lợi nhỏ : muốn chóng thì thường hay hỏng việc : ham lợi nhỏ thì những sự ích lợi lớn lại không thành.

297. Tử viết : Thiện-nhân giáo dân thất niên diệc khả dĩ tức nhung hĩ.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 13)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Người thiện-nhân dạy dân đến bảy năm, thì dân có dũng-khí mà biết mọ nghĩa, cũng có thể đem đi đánh giặc được rồi.

298. Tử viết : Dĩ bất-giáo dân chiến, thì vị khí chi.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 13).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Đem dân không huấn luyện bao giờ mà bắt đi đánh giặc, thì tất đến thua chết, thế gọi là bỏ dân vậy.

299. Tử viết : Vi mệnh, Tỉ-Thẩm thảo sáng chi. Thế-Thúc thảo luận chi, bành-nhân Tử-Vũ tu sức chi, đông-lý Tử-Sản nhuận sức chi.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 14)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Nước Trịnh khi có việc làm tờ mệnh (tờ mệnh là những giấy tờ giao thiệp các việc với nước ngoài) đều tìm thì có ông Tỉ-Thẩm khởi thảo, rồi đến ông Thế-Thúc tra xét điều có thể cho đúng, sau đến ông Tử-Vũ làm chức bành-nhân xét sang tới để tô chỗ hay, sau nữa đến ông Tử-Sản ở đất Đông-lý nhuận sắc lại cho thật hay thật phải. Nước Trịnh cần trọng từ-mệnh đến như thế.

300. Tử-Trương viết : Thư vân : Cao-tôn lương-âm tam niên bất ngôn. Hà vị dã ? Tử viết : Hà tất Cao-tôn, cổ chi nhân giai nhiên. Quân hoàng, bách quan tổng kỷ dĩ thính tự chẳng-tể tam niên.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 18).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Trương hỏi : Kinh Thư có nói rằng Vua Cao-tôn ở tang trong nhà lương-âm ba năm không nói đến chính-sự gì cả, là làm sao vậy ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Cứ gì một vua Cao-tôn, phàm người ta đều thế cả. Hễ quốc-quân mất thì trăm quan tóm hết chức sự của mình để nghe mệnh lệnh ở quan chẳng-tể ba năm. Đã có quan chẳng-tể thay vua làm việc, thì đều tự-quản ở tang không nói đến chính sự, cũng không đến bề việc nước vậy.

301. Vệ Linh-công văn trận tự Khổng-tử. Khổng-tử đối viết : Trở-đậu chi sự tắc thường vẫn chi hĩ ; quân lữ chi sự, vị chi học dã. Minh-nhật toại hành.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 19).

DỊCH NGHĨA — Vua Linh-công nước Vệ hỏi việc chiến-trận thế nào? Đức Khổng-tử thưa rằng : Cái việc trở đậu (trở đậu là những đồ dựng tế phẩm ; việc trở đậu là việc tế tự) thì tôi có thường được nghe ; đến cái việc quân lữ thì tôi chưa từng học bao giờ. Ngài thấy vua Linh-công không tu đức mà chỉ ham việc chiến trận như thế, đến ngày mai liền bỏ nước Vệ mà đi xứ khác.

302. Tử viết : Vô vi nhi trị giả kỳ Thuấn dã dư ! Phù hà vi tai ! cung kỷ chính nam diện nhi dĩ hĩ.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vệ-Linh-công tờ 19).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Không phải làm việc gì mà trị-công thành được ấy chỉ có vua Thuấn được thế chăng ? Này vua Thuấn có

Đại Phi Hồng Cru HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng. Tình Xua Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

âm gì đâu, chỉ thấy cung-kính ngồi chắp tay hướng mặt hướng về phía nam mà thôi. Làm vua biết khéo dùng người thì không phải khó nhọc mà được thảnh thơi như thế.

303. Nhan-Uyên vấn vi bang. Tử viết : Hành Hạ chi thời ; thừa Ân chi lộ ; phục Chu chi miện ; nhạc tắc Thiều vũ ; phóng Trịnh thanh ; viễn nịnh-nhân ; Trịnh thanh dâm ; nịnh nhân đãi.

(Xem trong bộ Tử thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vệ-Linh-công tờ 20).

*DỊCH NGHĨA — Ông Nhan-Uyên hỏi đạo trị nước thế nào? Đức Khổng-tử đáp rằng : Trị nước phải châm-chước chế độ đời xưa mà làm, như định thì tiết thì theo lịch nhà Hạ (lịch nhà Hạ lấy tháng kiến-dần làm tháng giêng đầu năm). đi xe thì theo kiểu xe tộ nhà Ân ; đội mũ thì theo kiểu mũ miện nhà Chu ; nhạc thì múa nhạc Thiều của đời vua Thuấn. Lại nên bỏ tiếng nhạc *nước Trịnh, đuổi xa người nịnh ; vì nghe tiếng nhạc nước Trịnh thì sinh ra dâm-phong, dùng người nịnh thì sinh người loạn.*

304. Tử viết : Trí cập chi, nhân bất năng thủ chi, tuy đắc chi, tất thất chi. Trí cập chi, nhân năng thủ chi, bất trang dĩ lỵ chi, tắc dân bất kính. Trí cập chi, nhân năng thủ chi, trang dĩ lỵ chi, động chi bất dĩ lễ, vị thiện dã.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vệ-Linh-công tờ 22).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng : Người làm chính có trí hiểt tới mà không có đức nhân không trì-thủ được. thì dẫu biết được rồi cũng chắc lại mất. Có trí biết tới, có đức nhân trì thủ được, mà làm dân không nghiêm trang, thì dân không kính. Có trí biết tới, có đức nhân trì-thủ được, làm dân nghiêm-trang, mà làm việc không dùng lễ, cũng chưa là tận thiện vậy

(*Còn nữa*) D. B. T.

NHÀN ĐÀM

Có phải tiên không ?

— Này, đàn-bà nước ta phẩm-cách có lẽ cao qui hơn cả đàn bà các nước.

— Sao vậy ?

— Phẩm nhiều là tiên giáng-hạ cả ! Có lẽ bà Tổ nước ta là tiên, cho nên con cháu cũng được là tiên chăng ?

— Có phải thật tiên không ?

— Kìa chẳng thấy các nơi đền kia phủ nọ, nhan nhản những cô mới sơn mà phấn, áo đỏ khăn xanh, đàn đa đàn-đồn, nhi-nha phi-nhoẻn, đều kêu là vì đánh vỡ chén ngọc mà phải đày xuống hạ-giới đời ra ?

Ô Ác

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Câu chuyện sám hối

(Tiếp theo)

Than ôi ! Cái hạnh-phúc gia-đình nó thần-diệu thay ! Người ta trở những kẻ mang tiếng cái quan niệm xuất-gia từ lúc bé, lấy sự tu-hành làm hạnh-phúc lấy cái sung sướng ở kiếp lai-linh làm hi-vọng, lấy nơi am thanh cảnh vắng làm chốn gia-đình, không kể làm chi. Còn những người còn muốn lao-đông, muốn gánh-đua, thì trước hết phải có gia-đình hạnh-phúc. Nếu không may mà để nó đổi-bại đi, khổ hồn bấn mê ! Lịch sử người nào tất có quan-hệ đến gia-đình hạnh-phúc. Ta phải đi-ng kể mà lưng-lạc mới được. Đến mai tôi dậy sớm, rửa mặt xong ra ngồi bên bàn đọc mà được. Đến mai tôi dậy sớm, rửa mặt xong ra ngồi bên bàn đọc mà ngẫm.

Tôi liền hỏi : « Tôi là một kẻ thiếu-niên thô-sơ, thấy cái gì lạ mắt lạ tai là hỏi, không biết kiêng nể sự hiềm-nghị ; xin tôn-sư cũng lượng tình cho kẻ mới vỡ lòng học ăn học nói. Dám lỗi tôn-sư đứa bé này còn thơ ấu, chắc đã có đâu cái lòng yếm-thế, mà đã đem mình gửi cửa không ? Thưa tôn-sư ! »

Người kia tủm-tỉm cười — Cái cười có duyên mà có ý chêm biếm — rồi nói: « Tôi chẳng ông đem hỏm qua không yên-gấc. Chẳng ông đã được buổng tư đêm cái thú được nghe lịch sử của tôi, mà quên mất ngủ. Đáng lẽ thì tôi không nói, Nhưng cứ để cho cái tư-tưởng nó vẫn vơ trong trí ông, tôi không đành dạ. Và xem ông cũng là một người có kiến văn, biết đâu câu chuyện của tôi lại không phải là một bài khuyến-thiện trừng ác cho ông. »

Người ấy rót nước gỗ-mai ra uống rồi giọng rõi ngồi đối-diện với tôi, đặt thẳng bé trong lòng vừa vỗ vào nó vừa nói :

« Đứa bé này là con cầu bần-tăng, chẳng may phận-bạc mồ thơ-sinh đã gần bước long-đong. Nào đâu-sanh có ôi-linh gì, đã đọa-đày vào bước đoạn-trường chi cho cực ! »

Nói đến đấy, hai chị con nhìn nhau gợi vẫn giọt dài, tiếng thiên-thức làm đứt ngang câu chuyện. Thằng bé lấy độ 6, 7 tuổi, coi ra ý đau-đớn, mặt rười rượi xuống, hình như cái cảnh đoạn-trường của hai cha con đã in sâu vào tâm-khảm.

Hồi lâu lại ngẩng mặt lên cứ tiếp-tục mà nói : « Tôi vốn con nhà thi-thư, cha ông cũng thường xuất thân ở trong nghề khoa-cử. Cha tôi cũng là một tay lĩnh-tụ trong phái cựu-học. Lúc thôi quan về trí-sĩ, thường đem những điều sở-đắc trong Hán - học mà dạy bảo cho chúng tôi. Tiếc vì lúc ấy tôi còn bé, những lời nghiêm huấn chẳng qua chỉ như nước đổ đầu vịt, không thấm vào óc tôi được chút nào. Sau khi cha tôi sắp đến lúc lâm chung, gọi mẹ tôi và hai anh em chúng tôi lại mà dặn : « Tôi đến nay là hết tuổi trời ; để lại vài chữ con thơ, phiền bà chăm nom cho chúng. Tuy nhà là thanh bạch, nhưng bà cố lần tảo mà nuôi cho chúng ăn đi học, đỗ là công tôi sở nguyện. Ba cố cho thằng hai ra lĩnh học chữ Tây, vì ngày nay học chữ Hán không thích dụng, mà chữ Tây là rút nhu thời, học chẳng mai sau nó được ấm thân thì dưới suối-vàng tôi cũng được yên giấc. » Cha tôi lại nhắc lại tôi mà bảo : « Con ơi ! Cha cũng không trách chi phận cha, chỉ ân-hận cho con ở vào ngay lúc tân cựu giao thời, cái triết đồ của con cũng đều bỏ ngỡ. Sau này con nên thừa trào-lưu mà theo về Tân-học, chẳng cũng không đến nỗi vất vả. Chỉ sợ con còn trẻ người non dạ mà bước vào nơi lầm danh-hoa dị-thảo, vẹ con choáng mắt mà ăn nhầm phải độc-chẳng chăng. Tiếc rằng cha không sống gì it lâu làm thấy hưởng đạo cho con trong con đường mới mẻ. Thôi con cũng nên cố theo lấy rẻ-rẻng cũ mà giữ lấy gia-phong. .. »

Đến hãy giờ lời nghiêm-huấn còn văng vẳng bên tai, chỉ giận cho tôi là biết đại đã già đời, hối không sao kịp.

« Cha tôi mất được ba tháng thì nhà tôi cũng dọn ra tỉnh cho tôi tiện đi học. Anh tôi vì lớn tuổi nên cũng xoay ra buôn bán, mẹ tôi ở nhà coi việc trị-gia. Anh tôi vốn là người có học thức, cho nên buôn bán cũng có phần lanh-lợi. Mẹ tôi vẫn con nhà khuê-tú sinh - trưởng ở chốn cẩn-kẽm không nhiễm một chút gì là thói xa hoa. Vì sự buôn bán của anh tôi và sự cần-cù của mẹ tôi mà nhà tôi cũng được tiêu dùng sung túc.

« Thấm thoắt đã được bốn năm, một hôm tôi đi học về thấy một cô thiếu nữ ăn mặc rất lịch sự ở trên xe bước xuống. Trong lúc bỡ ngỡ lạ làng, cái giống đa tình nó đã làm cho hai bên cùng liếc hai lòng cùng ưa. Hỏi ra mới biết là con một ông phú hộ, cô đương làm trợ-giáo ở trường X. Từ đó mà tin nhạn thơ cá đã lắm phen cùng nhau nối chỉ non thề. Ngờ đâu đã quá yêu nhau bước ra ngoài vòng lễ phép mà không biết. Tôi về thưa với mẹ và anh tôi đến hỏi. Mẹ tôi lấy lễ không được môn đương hộ-đối nên nhất thiết chối từ. Sau phải đem chân-tình mà thú tội là đã trót mạnh ra cái nghiệt chẳng rồi, nên mẹ tôi cũng bằm bụng mà đến hỏi. Ai ngờ bên nhà gái tuy con nhà thường, song ỷ thế nhà giàu, chắc con đã có chân trợ giáo cũng gả được cho một ông quan nọ quan kia, không cũng được thầy thông thầy phán chẳng hơn gả cho cậu ấm công-danh chưa có mà quan ông đã thất lộc đi rồi. Nhưng vì sự đã trót lỡ làng, nếu cứng tình liều mặt đạp mây dẫy mà cũng nhàu cần hợp.

« Đã ngày sinh được thằng nhãi đây. Cũng một năm ấy tôi cũng trúng tuyển được làm ký-lục tỉnh lỵ. Tôi đi làm ở tỉnh, được quan trên tôi ; bổng lộc nhiều, nhưng ăn tiêu cũng lắm. Trước còn đem lương về nhà, sau không thừa nợ đồng, lại đành vào trợ Lợ gì bên tỉ-si sinh ra dâm-đật, phá qui sinh ra xa-hoa, chẳng bao lâu tôi với cô Giáo lại dắt dìu nhau hết cơ-lâu ca quán lại đến đó trường. Tôi thì cách ăn chơi của chúng tôi đã đến cực kỳ sang-trọng.

« Chúng tôi chơi bời như thế, suốt hai năm giới mà mẹ tôi chưa hề có hề rằng nói lấy một câu ; chắc cũng đợ mà không hỏ nói, thôi cũng là đỗ hỏ đi. Thế mà chúng tôi cũng không tỉnh-ngộ, vẫn hoang-toàng phóng-túng. Hình dung mỗi ngày một sấu-xước hình như cái đau đớn kia ăn hết buồng gan là lách rồi, dần dần phát tiết ra ngoài. Có lẽ ngày ấy là ngày cho thân thể vậy.

« Một hôm tôi đi làm về, mẹ tôi gọi mà bảo :

Mẹ già nua được hai chút con, anh mày nay vì sự quần-bách đã phải đi buôn để nuôi mày ăn ở học, cũng mong cho mày nên người để mà cậy lúc tuổi già ; ai ngờ con đi làm một chữ cũng không đưa về. Nếu có biết đến nông nỗi nay thì mẹ cũng cho đi buôn bán cho xong. Mẹ lại mong chút con hiền dâu thảo, anh mày nay đã lớn mà chưa có vợ, đó cũng là một điều mẹ còn ân-hận. Còn vợ mày đã không phải là người hiền đức cho mẹ được nhờ, đã đến con mày cũng không được cậy. Mẹ nghĩ mà buồn. Có lẽ gia-đình nhà ta đến đó mất, con ạ... »

Mẹ tôi nói đến đấy bỗng dừng lại. Tôi nghe nói đến đó đột nẫy mình, ôm mặt mà khóc, không nói được một câu. Đến lúc ấy mới nhớ đến lời cha tôi nói, như còn văng vẳng bên tai ; tưởng-tượng như nét mặt nghiêm khắc của cha tôi còn ở bên cạnh mà si-mo

« Đêm hôm ấy tôi không đi chơi nữa, cứ nằm mà khóc, lần đần thiếp đi. Cha tôi mang vỡ bọc cũng thẳng ra mà đánh, đánh cho ký đến bầm mình mới thôi ; kẻ ép tôi vào tội bất hiếu, tôi đau quá không sao chịu nổi, bỗng buột miệng mà kêu lên một tiếng thật to. «Con xin chừa». Dệt mình tỉnh dậy, thành ra một cơn ác mộng. Cứ như thế trong suốt một năm, đêm nào cũng vậy.

« Trên sáng mai, tôi toan đi làm, thì con ở lại bảo rằng mẹ tôi mệt nặng. Tôi nghe nói chột dạ, vội vào thăm, thì mẹ tôi nói là sốt qua loa, vài hôm sẽ khỏi. Bảo tôi cứ đi làm, tôi không đành lòng, phải xin phép ở nhà nuôi mẹ. Vừa được hai hôm, bệnh mẹ tôi đã giản. Bỗng có giấy tòa đòi, biết là chỗ mụ kiện. Thế là cái sung sướng ngày nọ đã kết quả ra cái ô-nhục hôm nay.

« Còn nhớ ngày nọ, nào lên xe xuống ngựa, nào quan nọ quan kia, nào thầy, nào cô rịa ra rịa rỉ, mà nay để đem thân làm thằng tù tội Cực thay !

« Ở tù được 5 ngày, được tin mẹ tôi vì bệnh hôm ấy mà chết. Được hơn một tháng nữa lại được tin anh tôi vì buồn bực mà chết. Vài hôm lại được tin rằng : Cô Giáo đã bỏ trường mà đi, còn thằng bé này gửi bên bà ngoại. Thế là nó bị bỏ rơi từ bà tuổi. Được sáu tháng tôi ở tù ra bỏ hết thảm mới biết là cô Giáo vì chơi cờ bạc, đã quá nghiện một cặp công-tử đam nhau đi lánh khắc. Từ đó cũng biệt tin tức chẳng biết vận mệnh làm sao.

« Biết mình đã phạm biết bao nhiêu tội ác ; mẹ tôi vì khuất nhục mà chết ; anh tôi vì buồn bực mà chết ; Thế là mang hai tội bất-hiếu bất-mục. Sinh con ra đã không biết nuôi nấng, để cho trẻ thơ phải đọa-lạc như thế cũng là một tội bất-nhân, là ba tội. Đã trót mang tiếng khóc ở đời, là mang lấy nợ đời, nay không bay giả nợ, lại tìm chốn hư vô mà ẩn thân là một tội bất tín, là bốn tội. Đã sinh ra ở đời là phải sống, mà sống một cách eo hẹp như thế này cũng biết là khổ. Biết là khổ mà không có cách thoát khổ là bất-trí, là năm tội. Ở đời phải lấy luân-thường làm cốt, bay hôn-nhân là việc trọng trong ngũ-luân, mình đã không giữ được cho trọn, đã là một người lội nhàm trong danh-giáo thế là bất lễ là sáu tội. Bây giờ ốc tôi chứa sao cho hết tội ác.

« Đạo Phật cho chúng-sinh được tâm hối, tôi đã biết hối-hận cải-quá, mẹ tôi và anh tôi biết cũng khoan thứ đi cho ; Trời Phật có biết cũng chứng-minh cho người thật-thà. Nhưng cái lương-tâm tôi nó cứ theo mãi mà cắn dứt. Cứ nghiêm khắc mãi với tôi, thường thường hành phạt tôi bằng một giấc ác-mộng rất độc dữ ; bắt tôi phải ghi nhớ lấy những tội lỗi của tôi. Ốc tôi bảy giờ đã thành một cái bằng chép tội, rửa cũng không đi, mài cũng không sạch. Nay giợt lệ tuôn chứa ráo, cái nạn ngộ-ghái chưa quên đi được, gia đình hạnh phúc đã tan rát ; đã hơn ba năm nay tôi đem mình vào qui-y ở đây, cũng mong nhờ lượng từ-bi hoa chăng quên hết những tội cũ đi được để là may, còn mong chi được về cực lạc. Nhưng thường gặp những cơn gièm thế như hôm nay thì tôi chỉ muốn tự biệt đi cho rồi. Nhưng còn vướng đứa con thơ, nên còn nấn ná cho đến ngày nó lớn... »

Người ấy nói đến đấy, mặt sầm xuống, thở dốc ra, tiếng rền lên, trông rất là thê thảm. Tôi cầm lòng không đậu, tìm lời khuyên giải.

Một lúc lâu con đau đã dịu, người ấy đặt con đứng dậy đi ra sửa soạn thắp hương. Tôi cũng sắm sửa đi ra, lòng những ngậm ngùi cho kẻ trầm luân.

Tháng sáu năm ấy tôi vừa đỗ nghỉ hè, cũng lên chơi chùa ấy và thăm ông sư ấy luôn thể. Đến nơi thì người thì tự nói là ông ta đã tịch ở chùa ấy hơn một tháng, còn đứa con thì nghe đâu ông bà ngoại nó lên rồi về.

Hồ-quang-Thuận.

VIỆC HANOI

Nhân dịp ngày kỷ-niệm Đình chiến, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1696 đến ngày thứ hai 18 Novembre 1922 mới ấn-hành.

Giá bạc. — Kể từ ngày 10 Novembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 55.

Ngày hội 11 Novembre. - Lúc tờ báo này xuất bản chiều hôm nay thì cuộc hội ngày Đình-chiến đã bắt đầu mở rồi, vậy bản-quán tưởng nên nhắc lại cái chương-trình hai ngày hội để độc-giả nhớ mà đi coi.

Ngày 10 Novembre

18 giờ : Bắn 21 phát đại bác ;

21 giờ : Rước đèn, rước sư-tử ;

22 giờ : Chiếu bóng ở giữa trời, trước cửa nhà Hát Tây.

Ngày 11 Novembre

6 giờ : Bắn 21 phát đại bác ;

8 giờ : Điểm binh ở bờ sông ;

8 giờ : Leo cột mỡ ở vườn hoa hàng Than, Cửa-nam, Bờ-hồ, Chợ-hôm, Cây đu ở chợ hàng Da (suốt ngày).

9 giờ : Thi xe tay ở bờ sông, từ phố Leclanger đến chỗ cây đồng hồ vườn hoa hát Tây.

Chọc thùng, đập nồi, bắt lươn ở vườn hoa nhà hát Tây.

Đánh quần ở sau nhà hát Tây.

15 giờ 30 : Thi xe hoa :

Bắt đầu xếp hàng từ 15 giờ.

Cái xe đầu thì đứng ở trước cửa tòa Đốc-lý, còn những xe khác thì xếp hàng cả ở đường Francis Garnier, bờ hồ và hàng Cau. Các xe sẽ chạy vòng quanh vườn hoa Paul-Bert, ở đó có ném hoa, rồi lại đi sang đường Courbet, Balny Francis Garnier, Domine để lấy thưởng rồi sang đường Henri Rivière, Leclanger, Courbet, Paul-Bert và giải tán ở trước tòa Đốc-lý.

21 giờ : Đốt đèn ở quanh hồ Hoàn-kiếm và các công-sở.

22 giờ : Nhảy đầm ở sân thể thao đường Bobillot. Ăn phải trả tiền.

Suốt ngày ở vườn hoa hàng Da có hát chèo.

Ngày 12 Novembre

14 giờ : Thi xe đạp ở trên trường đua.

18 giờ : Tiệc sâm banh ở tòa Đốc-lý.

21 giờ : Hát tuồng Tây ở rạp hát Đồn-thủy do mấy nhà tài-tử Pháp diễn.

Khánh-thành đài kỷ-niệm Hải-phòng — Trưa mai hồi 1 giờ 30 quan Thống-sứ sẽ đi 640 xuống Hải-phòng để dự lễ khánh - thành đài kỷ-niệm các chiến-sĩ trận vong. Lễ xong, ngài lại về ngay Hanoi.

Các phi-trướng Xiêm-la đã tới Hanoi. — Ba chiếc tàu bay Xiêm-la ở Bangkok sang và hai chiếc của trường Bạch-mai về Nghệ đón hôm nọ, sáng hôm nay đã ra tới nơi cả. Lúc 10 giờ rưỡi thì có một chiếc Xiêm và một chiếc Pháp tới, còn ba chiếc sau thì 12 giờ rưỡi mới tới. Các tàu bay đến nơi chậm là vì gặp sương mù. Khi tàu bay đến thì có các quan ra đón đông. Trong hàng các quan thì có quan Tư Lepage đại biểu quan Toàn-quyền, quan cai trị Manan đại biểu quan Thống-sứ, quan Tư Giaize chánh đội tàu bay, quan Đốc-lý Monrroux, quan Công-sứ Hà-đông, quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu cùng các quan võ đông lắm.

Các quan có đãi rượu sâm-banh và quan Tư Lepage có nói mấy lời chúc mừng các phi tướng Xiêm-la đã tới nơi.

Bệnh tình bà lớn Toàn-quyền Baudoin. — Bản quán được tin mừng rằng Baudoin phu-nhân đã một tuần lễ nay bị bệnh ghíp (grippe) thì nay qui thể đã được mạnh mẽ. Bản quán xin có lời kính chúc phu nhân chóng được mạnh sức.

Chính-phủ Trung-hoa phái người sang học nghề máy bay tại Bạch-mai. — Chính-phủ Vân-nam vừa mới nhờ phủ Toàn-quyền và bộ Thuộc-địa thừa tại Pháp hộ sáu chiếc tàu bay kiểu Bréguet và cả các máy phụ để thay đổi. Chỉ nay mai thì các máy sẽ gửi sang tới nơi.

Chính-phủ Vân-nam, trong tờ hợp đồng mua máy, có xin cho các nhà phi-cơ Trung-hoa sang tập sự tại trường Bạch-mai của ta và học cho thiện nghệ một thể. Bởi vậy vừa rồi có ba người hoa-tiêu và bốn người tài-sẽ đã tới Hanoi để học tập.

Việc sâm banh mừng phi-tướng Xiêm-la. — Đến chiều mai hồi 6 giờ, tại tòa Đốc-lý có mở tiệc champagne mừng các phi-tướng Xiêm-la đã tới nơi.

Phủ Toàn-quyền. — Chức Quản-lý văn-phòng quan Toàn-quyền bỗ đi ngày 20 Février 1920 thì nay lại lập lại.

Các đạo linh các nơi về dự cuộc diễm binh. — Trưa hôm nay có hai cơ khố đỏ về thứ tư ở Nam-định, hai cơ khố đỏ về thứ ba ở Bắc-ninh và một cơ linh trê coi ở Bắc-giang đã tới Hanoi để dự cuộc diễm-binh ngày mai.

Hội-đồng Quản-hạt. — Hội-đồng Quản-hạt Nam-kỳ đã có giấy mời đến ngày 15 Novembre này, sẽ họp kỳ thường-niên tại Saigon

Bán đất công ở Hà-nội

Ngày thứ năm 30 Novembre 1922, đúng 9 giờ sáng, ở Tòa Đốc-lý Hanoi sẽ bán đấu-giá 22 lô đất để làm nhà ở, đất ấy ở tại Hà-nội, khu trong thành (nguyên trước là của công-ty Thô-trạch). — Đất giá bán là một đồng (1 p.) một thước vuông. Cho giả làm năm năm không phải chịu lãi. Trong hạn 18 tháng phải làm nhà ở, có lẽ khi các nhà làm xong rồi thì sẽ thì mà các nhà nào làm đẹp sẽ được thưởng.

Sổ điều-lệ đã đăng nguyên-bản trong Quan-báo Đông-Pháp, số ngày thứ tư 8 Novembre 1922.

Ai muốn xem sổ điều-lệ ấy cùng các bản-đồ đất bán này thì lại các nơi này mà xem :

1° Sở Văn-tự, ở phố Hàng Trống, số 59, Hà-nội.

2° Phòng Công-sản ở phố Balny, số 9, Hà-nội.

3° Ở Tòa Đốc-lý Hà-nội, phòng Thư-ký.

Đường cái-quan vô Trung-kỳ. — Quan Khâm sứ Trung-kỳ điện rằng đường cái quan ở Đông-hới và nhất là ở Hà-tĩnh nhiều nơi không đi ô-tô được.

Trận bão ở Nam-kỳ ngày hôm kia. — Phủ Toàn-quyền lại vừa tiếp được bức điện-tín sau này :

Quan chủ tỉnh Châu-đốc trình rằng đêm mồng 6 rạng ngày mồng 7 Novembre tỉnh Châu-đốc bị một cơn bão rất to. Nhưng xem chừng chỉ thiệt hại đến tài sản mà thôi : thuyền đắm, nhà tốc, cây đổ rất nhiều. Nhưng cũng phải hai người chết vì bị cây đè phải. Đường bộ đi Cao-miên không mấy nghẽn, nhưng dây thép đi các nơi đều bị đứt hết.

Bữa cơm sáng của linh khố đỏ ngày mai. — Nhân dịp ngày hội Đình chiến năm nông linh tập ăn tại trại binh được ăn rất tử tế. Xem chỉ thực đơn ngày mai như sau này thì biết :

Miến nấu nấm, măng đập trứng, tôm giang, trứng tráng, giá xào, thịt lợn, thịt gà quay, quít, chuối, nước chè.

Thi thông-ngôn. — Đến ngày thứ hai 4 Décembre 1922 tại Hanoi sẽ có kỳ thi thông ngôn và các sở Nhà nước, mở riêng cho những người đã làm chức thông ngôn tại Pháp trong khi chiến-tranh.

Những người muốn ứng thí phải gửi đơn đến các tòa Đốc-lý và các tòa Sứ trước ngày 22 này và đính theo các giấy má đã kể ở điều thứ 3 ngị định ngày 5 Novembre 1920.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Cần một người cầm máy ô-tô. Hỏi tại bản-quán.

3348

Việc tàu « Champagne » bị đắm. — Bản-quán lại tiếp được bức thư sau này về việc tàu *Champagne* bị đắm, xin cứ y nguyên-văn đăng báo :

« Thưa ngài,

Tôi nghe thấy nhiều những người chết vì tàu *Champagne* mà trong lòng rất lấy làm thương xót. Tôi vẫn biết rằng việc ấy là một sự nhỡ ra, chứ ông chủ tàu chẳng không muốn hại đồng-bào làm chi. Mà chẳng những hại riêng đồng-bào, chính ông cũng bị thiệt hại nữa : chiếc tàu đắm phải trục lên mà chữa đi lại dùng được thì tất cũng tốn kém nhiều, nào là bồi thường cho các gia-quyến bị hại, cả thảy bọn hai trăm người không phải là ít. Tôi chẳng phải nói thì ai cũng biết rằng tàu đắm một cách vô lý như thế thì các nhà có người bị hại có quyền yêu cầu bồi thường. Việc ấy đã có quyền thẩm-phán định liệu, bọn ta không phải bàn đến làm chi.

Song đến bồi thường bao nhiêu mặc lòng, các nhà thác con kia cũng khó mà yên-ổi được. Đồng-bào gặp nạn oan-khổ như thế, ta hãy ngồi yên được dư ? Xưa nay mỗi khi nhiều người thác oan, thì các nhà từ-thiện thường hay lập đàn làm chay, để cầu cho những linh-hồn thác oan được siêu sinh tĩnh-thổ. Vậy tưởng các nhà từ-thiện cũng nên nhân dịp này mà để-xướng lên việc nghĩa-cử. Nào những nhà sáng mở về việc phúc-đức xưa nay, ai ai trông thấy việc này mà chẳng phải rơi hai hàng lệ. Vậy ngài nào đứng lên xin phép quan trên đề-xướng việc này, thì kẻ bên này cũng xin giúp một phần cốn con trong việc nghĩa cử ấy.

Nay kính

Nguyễn-văn-Vân (Gare Cầu-giở)

Tài bút. — Xin ngài nào đứng lên làm việc nghĩa-cử này, chẳng những làm một tuần chay tế-độ mà thôi, lại nên đặt một lệ cầu nguyện tại một nhà Thờ ở Quảng-yên cho những người thác oan về đạo Thiên-chúa. Như thế thì việc phúc mới là hoàn toàn vậy. »

Bán đất

4250 mètres carrés, bán làm một khu hay là nhiều khu, tại phố Dauvillier và có ngõ thông ra phố Sinh-từ, có thể dùng để làm nhà từng gian được.

Bỏi tại số 6, phố Ngõ-Gạch. 3344

Cuộc đi chơi. — Chủ-nhật này 12 Novembre, những hội-viên V. N. Th. N. sẽ đi chơi xem đền Hai-bà Trưng-vương và chùa Vua Đế-thích.

Hôm ấy sẽ có những nhà giới chữ nho là bạn thân của hội Việt-Nam-thanh-niên đi chỉ dẫn cho học-sinh.

Họp nhau đông 7 giờ rưỡi ở hội-quán V. N. Th. N. hay là đúng 8 giờ ở đền Hai-bà.

Nhưng nếu hôm ấy mưa không ngớt, thì cuộc đi chơi đó phải hoãn lại.

Hội V. N. Th. N. lại cáo

Tòa án Cai trị. — Tòa án cai-trị đến ngày thứ tư 15 Novembre sẽ họp tại Tòa án Hanoi. Các việc xét phân nhiều là việc xin giảm thuế môn bài cả.

Cuộc lạc-quyên Âu-trí-viện. — MM Hà chí-Hiếu, huấn đàm ở Vĩnh-long 20 p ; Nguyễn-hữu-Lộc, tri-huyện Kim-thành 10 p ; Ng-hữu-Phúc, hậu tuyển tri-huyện Hải-dương 3 p ; Phạm-bình-Khuê, thông-phán Hải-dương 2 p ; Phạm-qui-Liêm, thừa-phái Hải-dương 1 p ; Ng-lê-Chi, thừa-phái Hải dương 1 p ; Ng-xuân-Thập, thừa-phái phủ Bình-giang 2 p ; Ng-Mận, thừa - phái huyện Kim - thành 1 p ; Phạm-thời-Tập, lục-sự huyện Kim-thành 1 p ; Phạm-v-Đề, tổng-sư Hải-dương 1 p ; Ng v-Cà, ly-trưởng Hải-dương 1 p ; Vũ-văn-Bảo, ở Hải-dương 1 p ; Phạm - v-Tài, lý - trưởng Hải-dương 1 p ; Lê-v-Giám, lý - trưởng Hải dương 1 p ; Dương-v-Ngạo, lý-trưởng Hải-dương 1 p ; Ng-v-Tiêm, ở Hải-dương 1 p ; Đông-v-Khuê, ở Hải-dương 1 p ; Ng-tá-Tử, ở Hải-dương 2 p ; Bà cụ bà Thuận-tín, phố hàng Xã Hanoi 5 p. Cộng là 56 p. (0

Lộ mới của sở xe-lửa Nhà-nước (*tiếp theo*). — Hành khách muốn đi qua cối gà bên trong về chỗ mình thì chậm lắm là trước khi đến ga ấy, phải báo trước cho sếp ga, hay là người kiểm-soát xe-lửa biết và phải trả thêm tiền. Tiền trả thêm ấy cũng tính như giá đi nói ở trên kia. Lại phải trả một khoản tiền thuế tính như sau này :

Ba hạng trên : 0 p.50
Hạng tư : 0 15

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Marque de fabrique

CORDONNERIE — CHAPELLERIE

順 THUẬN-THÀNH 成

HANOI — 7, RUE DES CAISSES, 7 — TONKIN

NGUYỄN-TIẾN-HÀM, Propriétaire

Adresse télégraphique : THUANTHANH Bottier Hanoi

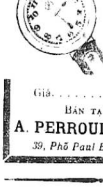
Năm nay bản-hiệu bày hàng Hội-chợ Hanoi, gian số 21 A (lối vào cửa chính)

Giầy và mũ bày Hội-chợ, bản-hiệu treo giải làm thi, xin mời các quý-khách chiếu-cố.

CÁI DẤU ĐỎ

Kính trình các quý-khách, bản-hiệu in cào-bạch vào giấy thấm, có 500 tờ đóng cái dấu đỏ hiệu « CON-VOI ». Kể từ ngày mai đến 25-12-1922 là ngày tan cuộc Hội-chợ Hanoi 1922, ngài nào có cái dấu đỏ « CON-VOI » mua hàng bản-hiệu xin tính hạ mỗi trăm bạc năm đồng, các tỉnh xin cắt ra gửi về với thư. Có một tờ 2 dấu đỏ, ngài nào nhận được bản-hiệu kính tặng 1 đôi giầy ta bày Hội-chợ giá 4 $ 50.

NGUYỄN-TIẾN-HÀM kính-trình

ĐỒNG-HỒ

deo tay kiểu vuông

BỌC VÀNG, BẢO HÀNH 10 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Mặt và kim có chất dạ quang

Giá . . . . . 8 $ 50

BÁN TẠI HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2069

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải cảm khí quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã khỏng chữa nhưng chưa dứt hẳn có nay hãy nhưng người phải đau khí quản cả kinh niên, hoặc phải đau ở phổi, nay hỏi các người phổi không lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh sản được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 5 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy nơi viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 81 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 2 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì 4 ấy khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mỏi nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên chịu kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết *Pilules Finck*

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Đổ 6 $ 65 đến 8 $ 70

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Đổ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc (mau bổ máu) bổ huyết

Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 00

Một lít. 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ lý và hay chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ dùng hộ uống một viên rồi nóng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng bỏ 6 người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert. Hanoi

Nếu đi quá ga của mình phải xuống mà không báo trước cho những người làm sở xe-lửa thì các khoản tiền thuế nói trên kia lại đổi như sau này

Hạng nhất : 2 p.50

— nhì : 1 50

— ba : 1 00

— tư : 0 50

Ngoài các khoản tiền ấy, người hành khách không theo lệ có thể lại phải phạt theo như luật nữa.

Đỗ trước ga xuống. — Hành khách có thể xuống một ga chưa đến cái ga biên trong vé mình cũng được, nhưng mà vé ấy sẽ phải thu lại mà không dùng được nữa.

Chỉ hành khách ba hạng trên đi ra cũng 100 kilomètres thì mới có thể được xuống ga chưa đến ga biên trong vé của mình một lần mà thôi mà không phải trả thêm tiền gì cả song lúc xuống ga ấy và tức đi phải trình vé cho nhà ga ga biên vào. Nhưng không bao giờ được dùng lộ quá 24 giờ.

Nếu không theo như đã nói trên ấy thì vé không dùng được nữa.

Hành khách 12h một chuyến xe mà chuyến xe ấy không đi hết đến ga biên trong vé thì phải xuống cái ga cùng tận của chuyến xe ấy hay là cái ga ở cuối đường của mình sẽ sang đường khác về lối mình đi.

Đi dây Côn-lôn. — Chuyến xe lửa 1 giờ rưỡi trưa hôm qua có giải xuống ga Haiphong 35 người tội-nhân để đem xuống tàu *Songhoi* chạy Saigon rồi đưa ra Côn-lôn. Những người ấy đều là người can án phải lưu chung thân cả.

Việc phát thưởng các xe hoa

— Hội-đồng tổ chức các cuộc hội ngày 11 Novembre để định đặt mỗi tiền bội đồng để xét việc phát thưởng cho những người có xe hoa thì những hội-viên cũ toàn những người ngoài không có xe thì mới được.

Ngạch quan-lại — M. Ng-v-Bình tri-châu hạng ba ở Lai châu, nay đổi đi châu Bình gia (Lạng-sơn) thay M. Hoàng-quang-Cốc đổi đi nơi khác.

Ngạch Học-chính. — Cô Lê-thị-Chung, cựu học-sinh trường Nữ Sư-phạm, giáo học tập sự được thăng giáo học hạng tám kể từ ngày 8 Novembre 1922.

Cải chính. Trong bài : « Máy bay không dùng động-cơ » đăng trong số báo hôm qua, ở trang đầu cột thứ nhì, dòng cuối cùng, có câu *những nơ đường giao-thông tiện lợi* xin đổi làm *những nơ đường giao thông không được tiện lợi* cho đúng.

Tòa Thông-thẩm. — Hôm qua tòa Thương-thẩm xử những việc sau này :

Bội lộ. — Ng-đức-Vân là phó tổng Xuân-vũ, phủ Kiến-xương bị thưa về việc bắt một người đàn bà ở trong hạt sầu rượu lậu, ăn tiền rồi thả không giải lên quan, phải 3 tháng tù treo. Tòa Thương-thẩm xét ra là y mấy tên thù xui người đàn bà ấy kiện vu, nên bác cái án ấy và tha cho phó ấy.

Đánh lý-trưởng. — Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Chu-trí-Tích, Chu-trí-Trang mỗi tên 6 ngày tù vì tội đánh lý-trưởng làng hai tên ấy bị thương và bắt hai tên ấy phải bồi 10 đồng cho người bị đánh. Tòa Thương-thẩm y án.

Chửa đánh cậu. — Vì chuyện bất-bình từ tên Vũ-v-Hiền, Vũ-ngọc-Diệp và Vũ-ngọc-Rõi cãi nhau với cậu, rồi cầm cán cuốc đánh cậu bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tù tên Hiền ấy mỗi tên 2 năm tù. Tòa Thương-thẩm giảm tội cho tên Hiền và tên Diệp mỗi tên xuống 6 tháng tù và bắt hai tên phải bồi 10 đồng cho người cậu. Còn tên Rõi thì được thả vì xét không đủ chứng cớ bắt tội.

Vì ghẹo sư nữ. — Lý trưởng làng tên Mai, tên Chanh ghẹo sư nữ. Đang lẽ, hai tên ấy đi trình để quan trên tì từng trị thì phải, song hai tên ấy lại bỏ tên Vũ Ly cả thảy 9 tên là người nhà ra đánh lý trưởng bị thương nên tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Vũ-Mai, Vũ-Chanh mỗi tên 1 tháng tù và lĩ tên Vũ-Lý 9 tên mỗi tên 5 đồng. Tòa Thương thẩm y án nhưng cho tên Mai và tên Chanh tội tù án treo.

Ăn cắp hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt tên Phạm-Thuần tức Cả-Bé 2 năm tù về tội ăn cắp và hành hung. Tòa Thương-thẩm tăng tội tên ấy lên 4 năm tù.

Cướp của đánh người. — Tòa Nam-án tỉnh Nam định phạt tên Nguyễn-văn-Tuan tức Tốn 5 năm khổ sai về tội ăn cướp và đánh người bị thương. Tòa Thương thẩm y án.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Vĩnh-yên phạt tên Ng thế-Chư 15 ngày tù về tội đánh người bị thương. Tòa Thương-thẩm y án.

Đánh người bị thương — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Nguyễn-đình Quynh, Ng-đình-Ý, Ng.-đình-Gám và Ng-đình-Nuôi mỗi tên 3 tháng tù. Tòa Thương-thẩm giảm cho lĩ tên ấy mỗi tên xuống 6 đồng.

Thuyền chuyển. — M. Ng-v-Quế, nu-kỳ hạ giáu hết hạn nghỉ nay đổi 1 hạt quan binh thứ ba (Hà-giang) thay M. Trần-v-Công.

M. Phạm-v-Du, thư-ký hạng nhất nết hạn nay đổi đi Pak-ngo thay M. Đỗ-đi-h-Thiệp bổ đi tri-châu.

Phạt giam. — Quan Nguyễn-soái coi đạo binh Trung Bắc kỳ vừa phạt một người lính đạo công-binh là Ng-văn-Giới số 205 phải 12 ngày giam vì đánh một người lính cảnh sát đẹp đường trong khi đông người.

Ăn trọng cứu. — Quan Thống-sứ lĩ kỳ nghị định cấp những khoản trợ cứu sau này :

15 p. cho Mme Lai thị Canh, quán làng Hữu-bổ, tổng Sơn dương, phủ Lâm-thao (Phú thọ) là mẹ người lính khố xanh Ng-v-Chương bị tử trận ở Nội-đông-con (bái-nguyên) ngày 25 Septembre 1922.

20 p. cho Mme Ng-thị-Lan, quán làng Kiều-cao, huyện Giao-thủy (Nam-định) là vợ góa của người lính khố-xanh Ngô-viết-Hợp chết ngày 11 Juin 1922.

VIỆC BẮC-KỲ

SƠN-TÂY

Quan Thống-sứ sắp lên kinh-lược. — Quan Thống-sứ định đến ngày 15 Novembre này sẽ lên xem các đồn điền trong hàng tỉnh. Suốt ngày hôm ấy ngài sẽ đi khắp các đồn điền, đến chiều tối mới về Hanoi, ngài có ý muốn mục kích những việc khai khẩn đồn điền là đường nào.

Vô ý mà thiệt mạng — Ở phố Hưng-lợi có một đứa con trai lên 5 nằm tuổi vì người nhà vô ý, để nó chơi ở trong bếp, nó phải một cái xanh canh nóng toạc cả da, được một hôm thì chết. Tội nghiệp con trẻ, vì sự bất cẩn để đến nỗi thiệt mạng.

園興東

ĐÔNG-HƯNG-VIÊN

HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN

Giầy nói số 272

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng-rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để đặt tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn đây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh lính Tây, Nam, vậy mời các ngài chiếu-cố cho. 2007

Được dịp khoe tài

Bản-hiệu mới khai-trương đã được nhiều các liệt-quí chiếu-cố đến ảnh. Nay mai sẽ đến ngày hội kỷ-niệm cuộc toàn-thắng và cuộc hội-chợ, bản-hiệu lại sửa soạn thêm các đồ bài-trí rất tối-tân cho sứng đáng những ngày nhàn hạ, để hiến các liệt-quí có lòng chiếu-cố đến ảnh tại bản-hiệu những bức ảnh rất ngoạn mục.

Bản-hiệu lại có bán các kính, giấy, cartons cùng các thứ thuốc ảnh.

NGHIÊM-XUÂN-THỨC

Photographe artistique

18, Rue des Chapeaux (phố Mã-mỹ)

2097 HANOI

ĐỊNH-GIÁ VIÊN THUỘC VỀ TÒA-ÁN SƠ-THẨM TẠI HANOI

Bán đấu giá về việc vỡ nợ

Những đồ đạc của hai vợ chồng Nguyễn-văn-Can và Phan thị Sao, tức là Vạn-fch, nguyên buôn bán, tại nhà riêng ở số 24, phố hàng Cân, Hanoi.

Đến ngày thứ ba 14 Novembre 1922 hồ 8 giờ sáng sẽ bán đấu giá những đồ đạc về việc vỡ nợ kể trên này theo như bản án của quan Ủy-viên thẩm-phán, *ngày 28 Octob-re 1922*, hiện để ở nhà riêng người vỡ nợ các đồ đạc liệt kê như sau này :

Xe tay bánh cao-su — Quầy bán hàng — Ghế ngựa — Giường Hồng kông đủ bộ. — Bàn giấy Tủ kính — Tủ tếp giấy — Sập gụ — Tràng kỷ gụ — Ghế Thonet — Lọ xứ tầu ô cá để — Cân đồi cân — Lư hương bằng đồng — Chậu có cây,

2 kính chạm bằng gỗ trắc — 2 cái ghế dài, 4 cái ghế dựa và 1 cái bàn bằng gỗ trắc — Bàn cạo mỹ có gương bằng gỗ trắc — Đồng hồ — Hòm gỗ chạm và nhiều các đồ đạc khác nữa.

10 Cái chum xành lớn — 1 con ngựa sắm tám tuổi.

Bán tiền ngay: phải trả thêm mỗi đồng bạc là 1 hào tiền phí tổn.

Định-giá viên

FLEURY

Bản ngay tại đấy số nhà 24 phố hàng Cân, Hanoi, ngày thứ ba 14 Novembre 1922 hồi 8 giờ sáng.

3349

LỄ ĐỔI CHỖ Ở

Xin cảo ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quấn báo, nhưng lại thế nào thì biếu rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được; để chỉ tiền giấy quấn khảo.

Bỏ ai không gửi tiền theo thì sẽ đã nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

BÁO CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những tin bổ-ích về việc riêng, giá đăng bảo thì thộ việc, cả có thì-lệ. Phàm những việc đăng ở mục này, ai hỏy tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối chủ-nhật 12 Novembre 1922 này, hồi tám giờ, tại Nhà-thờ Ngõ-Trạm, ông Mục-sư sẽ giảng về đề-mục :

SỰ ĐẮC-THẮNG HƠN HẾT

1. — Bởi người như cuộc chiến-tranh
2. — Cái gì là sự đắc-thắng hơn hết.
3. — Muốn đắc thắng phải thế nào ?

Kính-Thành :

« Cảm tạ Đức Chúa Trời, ngài làm cho chúng ta nhờ Đấng Christ mà đắc-thắng luôn luôn... »

Xin mời các ngài đến nghe giảng

Trường học Pháp-Việt của bổn-hội ở Ngõ-Trạm, còn lấy học trò nữa, muốn học đến đó mà xin.

2069 **Hội Tin-Lành kính-bạch**

BẠCH-THÁI-TONG

SỞ VẬN TẢI

80, Bd Carreau (Phố Nhà)

(ở gần La-ga Hanoi)

TÉLÉPHONE 312

Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.

Rất nhanh và cẩn thận

GIÁ RẤT RẺ 2091

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi nỡ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

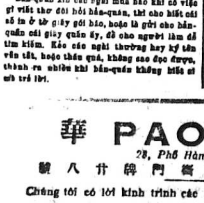
Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì chớ khiến cái số in ở lờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm sổ tìm kiếm. Kẻo các ngài tưởng hay ký tên vẫn tắt, hoặc thêu quá, không can được được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

納八廿時門號商行內河家寶

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỉ trong cả chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất quí, tối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giầm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chạm trổ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm! Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier, n° 28 Rue des Paviers, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẤN-NHIÊN 祭

Tối thứ sáu

HOÀNG-LƯƠNG NHẤT MỘNG

Xem tích này thì ở đời phong-lưu phú quí chẳng qua như một giấc chiêm bao. Tích nay có thể làm một bài rất hay để cảnh tỉnh những người chỉ chực khu khư trên con đường danh-lợi.

Ngày thứ bảy :

GIAO, QUỸ TRANH CÂU

Vai nhân hôi công-chúa con vua Lu-Lăng gieo cầu tuyển phu Giao, Quỹ thì tai giặt giải không ai chịu thua ai.

Tối thứ bảy :

ĐỨC MẪU-THOÀI

Gồm Thảo-mai đem lòng đào đỏ, giả đò thư làm kế gọc con Kinh-xuyên chàng chẳng xét ngay gian, tiền nữ nỡ lầm-than nơi sơn-cước.

Tối chủ-nhật :

LIỆT PHỤ CẤT NHỦ

Nàng Lê-thày-Điểu gốc chồng con vì Trần-Hàng chồng ghẹo mà nàng cắt vú để chết theo chồng, thực là một người đàn bà tiết liệt tại làng.

Tối thứ hai :

ÔNG THIỆN ÔNG ÁC

Thiện-hữu, Ác-hữu cùng là thời-tử con vua Phi châu, Ác-hữu lòng tham mà lập thiện phương bách kế để hại anh, nhưng rồi sau, thiện giả thiện lai, do giả ác báo.

Tối thứ ba :

XỨ DIỄN Ô NGA-MY

Ngọc-thổ và Xích-nữa là người ở tiên cung giáng thế mà cái thái ô nhân thắng kỳ xã diện ô nga mi cũng còn có, chẳng trách ô nhân gian.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 8 đến thứ ba 14 Novembre 1922

Ba buổi hay ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Hài thứ IX

Nghỉ

MỘT KẺ ÁC

Bi-hài kịch chia làm 6 đoạn

CHARLOT ĐÓNG TRÒ

« 20 PHÚT ÁI-TÌNH »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỦ MÙI !

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi đa đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu *CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.* 2077

Ý kính trình các quí-khách biết rằng Lãnh-hiệu lại mới có sang một thứ hàng lấy rất là, tuy nay chưa có bao giờ, là thứ hàng mà mình xe tính thực mỏ mặt hai thì ai lấy (hai tháng) về to, sở thì gọi là an-tinh hoa tháng và mặc quanh năm lâu nhau cũng được, coi thực nhã và mọc bộ là đẹp.

Qui-khách ở xa muốn cam hàng, xin cứ viết giấy về lấy mẫu, bản-hiệu xin vui lòng mà gửi đi ngay.

Nay kính cáo

成興潘

PHAN-HUNG-THANH

26, Rue des Cantonnais

HANOI (Tonkin)

LÀNG KIỂU LẠ MỚI SANG !!!!

Nước mắm "Liên-Thành"

Là thứ nước-mắm Saigon, ngon nhất, có nhiều chất bổ, chế tạo theo cách vệ-sinh và có nghị-định. Nhà-nước ngày 21 Décembre 1916.

Các quí khách muốn mua buôn hay mua lẻ xin hỏi ở hiệu.

QUẢNG - HƯNG - LONG

Số 79, Phố hàng Bồ, Hanoi

2078

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Các thứ đèn dầu và đèn điện

Đèn lùn, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỡ số 14. . . . . 19 f. 50

Đèn cao, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỡ số 10. . . . . 15 f. 00

Đèn cao, cột agathine, để vuông bằng đồng thực đẹp, cỡ số 14. . . . . 35 f. 00

Đèn cao vừa, để mạ kền thực đẹp, cỡ số 14. . . . . 35 f. 00

Đèn điện các hạng, từ 25, 30 và 50 bougies, có một giá là **31 f. 90.**

Mới có : Những thứ đèn điện, máy điện, chuông điện và các đồ phụ thêm vào đấy, vân vân.

2074

CÁC CHỨNG NGỨA NGÁY NHƯ :

Mụn - Nốt-mần - Hắc-lào.

Những người nào lở, có bệnh tràng-nhạc, có huyết-quản sưng và có lở ở các huyết-quản ấy có muốn chữa cho khỏi không ??

Nếu muốn chữa khỏi hay là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên biết dùng thuốc ! Nhiều người đã công-nhận thuốc :

Dépuratif Richelet

là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy và có thể thay mau rất nhanh. Sự kiến-hiệu rất là chóng và mau vì thuốc ấy chữa ngoại-căn bệnh, lẫn thì nhờ thuốc này mà hết căn cùng các chất bẩn thỉu. Những chỗ lở thì hàn lại mà không phá ra nữa.

Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, ván-ván.....

Bán ở các hàng lục-hợp to.

1 tháng khỏi — 21 ngày khỏi

Lở
Bệnh tràng-nhạc
Chứng đau xương

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan-Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 64

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. cần dùng HOLBÉ để chữa a-phiện

SOLUTION R. HOLBÉ

2 g. 50 một chai

Thay thuốc mới — Muốn dùng thuốc này phải nói đến quen Bảo-chế người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 g. 00 một lọ

Thuốc rất công hiệu để chữa bệnh ngoài da, bệnh ăn sâu, bệnh nổi ghẻ, dùng thuốc này hay lắm !

Mấy thứ thuốc hiện hay bán :

Các thứ thuốc nước dùng là kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE BOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL độc-cô, rất-mầu.

Thuốc LAO chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc nặng — 2 g. 00 lọ 30 viên

thuốc thật — 0 g. 90 một chai

Chữa các chứng lậu : chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc nabbats antiseptiques và thật thuốc biembarrisite của Bác-biện thì chắc khỏi. Thuốc này dù chữa được cả người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 g. 00 một lọ

Trị chứng bệnh đàn bà nhe : Kinh nguyệt không đều, hay lưu-huyết hành kinh đau đớn mình mẩy, nhức đau lưng, gia-truyền, uống thuốc này rất công-hiệu, nên tiếc lấy lại-quả tới trong mình để bao lâu.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÉ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Aromare*

Bán buôn và bán bao kín

Bán sỉ và bán lẻ

« THUỐC DÉRÉ »

0 g. 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang-mai lắt lẻ mới hay có. Dùng thuốc này rất thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mầy chắc khỏi hẳn được ! Thuốc này rất hay, rất gọi-ai chẳng ai ưa dùng, lại bổ sức cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn (giá 2 $ 50 mỗi chai). 2073

PHAN-THÁI-THÀNH

HANOI — 4, RUE DES CANTONNAIS, 4 — HANOI

MỚI ĐẾN : LÀM KIỂU, NHIỀU MÙI RẤT ĐẸP

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon và các thứ vải

Bản-hiệu lại có thợ may rất khéo để may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối

AU BONHEUR DES TONKINOIS

GRANDE FABRIQUE DE CASQUES FANTAISIE

HAI-CHINH

76, RUE DU PONT-EN-BOIS, 76

TONKIN - HANOI

Bản-hiệu mới tiếp được ở bên Pháp sang các thứ mũ mùa đông thực đẹp mà hợp thời-trang và mấy cái máy để chữa các thứ mũ.

Pointures. . { to làm thành nhỏ. nhỏ chữa ra to.

Bords . . . . { cong làm ra phẳng. phẳng chữa thành cong

chữa thế nào cũng được tùy ý quý-khách.

Nay kính.

2080 2008

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Bệnh bạc môn, kèm sốt, yếu đuối, đầu là những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì làm lụng quá hay lo nghĩ nhiều. Bổ làm bổ kèm nếu chẳn huyết đi mà chính chúa vẫn lấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bổ kể ngay vào chỗ huyết, muốn bổ về nào chúa huyết thì không nên thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa chống khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, xốn mắn, hoa mắn sau khi mới khỏi bệnh sốt, phát rét rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này làm cho chân huyết hình phục gì như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Dân bà sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ hết cả mọi đường hay nức khỏe.

Các ông bác-sĩ đều bảo thuốc này là một thứ thuốc rất tốt để chữa bệnh bổ hộ bằng người hàng vạn người.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2076

Nhà Bán-đồ « TẦM-TÀM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hiệu Société Française de Transports

7, Boulevard Bobillot, HANOI

Có **Dạ thâm** (drap noir) bán lẻ từ 4 $ 00 một thước

Chai ủ nước (bouteille isolante) hạng nào cũng sẵn

MUA BUÔN TÍNH GIÁ KHÁC

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 50 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

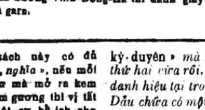
Bán-cọn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2081

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG TÂN-LÝ ở CHỢ MỚI đi Sơn-Tây 4 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Yên-Lãng và Vĩnh-Yên, ở CHỢ-MỚI : Phủ-Quí đi hết 1 giờ chiều đến Yên-Lãng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Phủ-Lý về đến.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH và HUẾ ở VINH đi hết 4 giờ rưỡi sáng đến Đông-Hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế; ở ĐÔNG-HÀ ra hết 3 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-lý khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu-buôn bán đều nhất luôn, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đônghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty, thì khi bản-ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare. 2012

N° 231

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Mạnh-lệ-quân nói với *Tôn* phu-nhân rằng :

— Mấy hôm nữa, mời nghĩa-mẫu đem gia-quyến cùng sang ở tại vương-phủ, đợi khi các em trưởng-thành con sẽ xin gia công rèn-tập.

Bấy giờ *Tôn* phu-nhân mới biết *Mạnh-lệ-quân* là một người trọng nghĩa, rất lấy làm cảm-kích. Đêm hôm ấy cùng ngả tại vương-phủ, hôm sau mới về. *Mạnh-lệ-quân* sai người nhà đi đón gia-quyến *Khang-nhược-sơn*, dọn sang ở vương-phủ.

Tô-đạt-nương có nuôi một người con nuôi tên gọi *Lục-kỳ* cùng người con *Khang-nhược-sơn* tên gọi *Nguyễn-tăng*, *Mạnh-lệ-quân* đều gia công rèn-tập, sau cùng đỗ tiến-sĩ cả. Người bỏ vì-huyện, người bổ tri-phủ, sĩ nấy đều đem cha mẹ đi ở chỗ làm quan.

Mạnh-lệ-quân nghĩ thương con *Vinh-lang* có công khó-nhọc trong hấy nhiêu năm, mới gả cho làm vợ *Giang-tiến-hi*. *Giang-tam-lữu* thấy con đã được vợ đẹp, lại được một món mấy vạn lạng vốn riêng, mừng-rỡ kể sao cho xiết.

Sau cha con nhà *Hoàng phủ* dâng biểu tâu vua *Thành tôn*, nói người khoe bộc tên gọi *Lã-trung* là người nghĩa-hiệp, dẫu con hoạn-nạn, cũng không đổi lòng. Con là *Lã-phác*, tinh thông võ-nghệ. Mẹ con *Giang-tiến-hi* trước cứu *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thoát khỏi hỏa-tai, sau theo *Lưu-gen-ngọc* trốn đi ở chùa, trải bao nhiêu nỗi gian-nan mà cũng không hề hối-hận. *Giang-tiến-hi* lại tinh-thông võ-nghệ. Một mình đưa linh-cữu *Lưu-khué-bích* về chốn quê-nhà, muôn dặm xa-xôi, không từ lao-khổ, đều xin triều-đình ban ơn phong-thưởng cho.

Vua *Thành-tôn* giáng chỉ triệu *Lã-phác* và *Giang-tiến-hi* vào khảo-thí võ-nghệ. *Lã-phác* đổi tên là *Lã đại-nguyên*, *Giang-tiến-hi* đổi tên là *Giang-nhạ quí*, đều được phong chức Đô-tự. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* dìu-dắt cho hai người đều được thăng chức Đông-binh. *Lã-trung* ân từ Tam-phẩm quan-đái vinh thân, *Giang-tam-lữu* ân từ Tứ-phẩm cung-nhân.

Vua *Thành-tôn* biết *Mạnh-lệ-quân* là người có tài, mới khâm-chuẩn *Hoàng-phủ thiếu-hoa* làm nội-các đại-thần, giao cho việc phê-án, để có điều gì khó-khăn thì cùng với vợ là *Mạnh-lệ-quân* châm-chước mà thi-hành.

Mạnh-lệ-quân thỉnh-thoảng lại vào triều-kiến Hoàng-thái hậu và *Trưởng-hoa hoàng-hậu*. Nàng *Tô-đạt-tuyết* là người khiêm-cung có lễ-phép, cho nên vợ chồng *Lương* thừa-tướng quí-trọng như con để cả nhà đi lại thăm hỏi luôn luôn.

Hoàng-thái-hậu thấy nàng *Tướng-văn* là người nết-na đứng-đắn, bèn vua *Thành-tôn* nạp làm cung-phi. Lại thương tình người cha không có con trai, cho nuôi một người con nuôi để nối dòng hương-hỏa.

Mạnh-lệ-quân cùng *Tô-đạt-tuyết* và *Lưu-gen-ngọc* đều có tình khoan-hòa, lấy lòng quảng-đại mà đối với kẻ dưới, cho nên hết thảy mọi người đều phải lòng phục. Năm sau bọ *Mạnh* sinh được một cậu con trai, đặt là *Triệu-cửu*, tài kiêm văn-võ, kết duyên với trưởng nữ bà *Ôn-phi* là *Gia-thiệu* công-chúa. trước làm phò-mã, sau làm thừa-tướng. Năm sau lại sinh một cậu con trai, đặt tên là *Triệu phượng* đồng lực võ-song, được phong làm *Trường-thắng* tướng quân.

Lưu-gen-ngọc sinh được một cậu con trai, đặt tên là *Triệu-tân* theo *Mạnh-lệ-quân* học nghề làm thuốc, rất tinh y-lý, sau được tập-ấm làm đến Lại-bộ thị-lang. Sau *Mạnh-lệ-quân* lại sinh một cô con gái, đặt là *Phi-giao* quận-chúa, kẻ hàng con là thứ 5. Nguyên là *Mạnh-lệ-quân* nằm mộng thấy con xích-giao mà sinh ra, đã biết là hồn *Ô-tất khải* báo oán, mà *Ô-tất-khải* tức là nguyên-soái nước Phiên vậy.

Sau *Tô đạt-tuyết* cũng sinh hai cậu con trai : một cậu đặt tên là *Triệu-tường* Kế hàng con là thứ 6. Người ấy tinh-thông toán-học, làm nghề phòng-trái, thu được nhiều lợi-tức, sau được tập-ấm làm Hộ-bộ thị-lang. Còn một cậu nữa đặt tên là *Triệu-thạng*. Kế hàng con là thứ 7. Người ấy kết-duyên với con gái bà *Mai phi* là *Mạnh-thanh* công-chúa, được phong làm phò mã đô-úy.

Hùng-hiệu về sau lập được nhiều công-trạng, gia phong làm Bình-giang-vương. Con trưởng là *Khởi-phượng*, tức là con *Tứ-thị*, sau thi đỗ văn trạng-nguyên ; con thứ là *Khởi-thần*, tức là con nàng *Vi-dũng-nga*. Người ấy tính khí nhu nhược, sau được tập-ấm làm Bình-giang-hầu.

Trong cuốn sách này có đủ « *Trung, hiếu, tiết, nghĩa* », nếu mỗi khi tiêu-hậu trả dư mà mở ra xem chơi, để lấy đó làm gương thì vị tất không phải là một sự bổ-ích cho nhân-tâm thế-đạo vậy. Xin các độc-giả chớ cho là tiểu-thuyết mà khinh thường thì người cầm bút này lấy làm mong lắm thay.

HẾT

Kính cáo các độc-giả.

Dịch-giả xin có lời kính cáo để các độc giả biết cho rằng : những thơ văn ở trong cuốn tiểu-thuyết « Tái-sinh-duyên » này còn nhiều bài dịch giả chưa dịch kịp, đã phải khất lại, để đến khi in sách. Nếu ngài nào có lòng yêu mà dịch giúp những bài chưa dịch, hoặc phụ-chính cho những bài của dịch giả đã dịch rồi mà viết thư gửi đến thì dịch-giả xin sẵn lòng hoan-nghênh, và khi in sách sẽ xin ghi nhớ những tôn tính phương danh vào trong quyển truyện, cũng như cổ Trần-thị Thâm ở Nam-kỳ khi trước đã viết thư chữa cho một chữ về bài thơ « Đề bức tranh Chiêu-quân » ở bộ « Song phương kỳ-duyên » mà khi xuất bản lần thứ hai vừa rồi, dịch giả đã ghi rõ danh hiệu tại trong quyển truyện. Dẫu chữa có một chữ mà cái công « Điểm thiết thành kim » ấy, dịch-giả cũng không dám quên.

Trong các bộ tiểu-thuyết tàu thì thiết tưởng bộ « Tái sinh duyên » này thật là một bộ kiệt-tác. Chẳng những có đủ trung hiếu tiết nghĩa là một cái nền luân-lý ở Á-đông xưa nay, mà nói riêng về phương diện nghệ làm tiểu thuyết thì ngài nào đã đọc qua cuốn tiểu-thuyết này cũng phải công-nhận rằng cách kết-cấu không kém gì các nhà làm tiểu-thuyết ở Âu tây vậy.

Còn một điều nay nữa, tu cũng đáng nên phải kính phục cô-nhân : một người làm được bộ tiểu-thuyết có giá-trị như bộ « Tái-sinh duyên » này mà khi xuất bản không hề kỳ tên. Nay dịch giả xem trong báo « Đông-phương tạp chí » bỗng tìm ra được danh hiệu của soạn giả thì soạn giả lại là một nhà nữ sĩ thức xưa. Vậy khi xuất bản, sẽ xin trích dịch một đoạn về lịch-sử nhà nữ sĩ ấy.